

De opkomst van het christendom

De Romeinen geloofden in veel verschillende goden, maar in het door Romeinen veroverde Israël woonden joden die geloofden in één god. Een aantal joden werd volgeling van Jezus Christus. Zij waren de eerste christenen. Het christendom groeide snel en veroverde uiteindelijk het hele Romeinse Rijk.

Na een overwinning op het slagveld hielden Romeinse generaals een triomftocht in Rome.

In een door witte paarden getrokken strijdswagen reden zij door de straten van de Romeinse hoofdstad. Soldaten en muzikanten liepen mee in de optocht. Het publiek juichte hen toe.

De generaals legden een lauwerkrans bij een standbeeld van Jupiter, de beschermgod van de stad, en bedankten hem voor de overwinning.

Behalve Jupiter vereerden de Romeinen andere goden en godinnen die allemaal een eigen functie hadden. Zo was de godin Minerva beschermster van de handwerkslieden.

Lange tijd bestond dit **veelgodendom** in alle delen van het Romeinse Rijk.

Een Romeinse tempel, gebouwd voor de vereering van de god Jupiter. Binnen brachten priesters offers aan de god. Daarmee vroegen zij om zijn bescherming.

De opstand van de joden

In ca. 50 n.C. breidden de Romeinen hun macht uit door gebieden te veroveren in wat wij nu het Midden-Oosten noemen.

Ook het land Israël, onder leiding van koning Herodus, werd onderdeel van het Romeinse Rijk.

De bewoners van Israël noemden zichzelf **joden** en in tegenstelling tot de Romeinen geloofden zij in het bestaan van één god: Jahweh. In de hoofdstad Jeruzalem bouwden zij een tempel voor hem.

In het jaar 70 kwamen de joden in opstand tegen de Romeinse machthebbers.

Tijdens gevechten die uitbraken werd de tempel van Jahweh verwoest. De Romeinen bleven aan de macht.

Toen de joden in 130 n.C. opnieuw in opstand kwamen, werden zij verbannen uit Israël. Het land werd voortaan Palestina genoemd.

Dit was het begin van wat de joden de **diaspora** noemen, de verspreiding van joden over gebieden buiten Israël.

Deel A: Veel goden of één god

De eerste christenen

Onder de verbannen joden bevonden zich ook de eerste christenen.

Net als de joden geloofden zij in de komst van een **messias**, een verlosser die hen het beloofde land Israël zou teruggeven.

Volgens de christenen was Jezus Christus de messias. Jezus was een joodse prediker en werd in het jaar 30 door de Romeinen ter dood gebracht omdat hij zich verzette tegen de Romeinse overheersing.

Volgens de christenen ging hij na zijn dood naar de hemel en zou hij terugkomen om de mensheid te redden.

Een tekst uit de Tenach, het heilige boek van de joden, uit ca. 1010. De joodse taal wordt Hebreeuws genoemd. Je leest het van rechts naar links.

Een mozaïek van Jezus Christus, gemaakt van heel veel kleine steentjes (11^e eeuw). In zijn linkerhand houdt hij een bijbel. De cirkel om zijn hoofd wordt een aureool genoemd. Dit is een teken dat Jezus voor christenen heilig is.

Deel B: Romeinse Rijk wordt christelijk

Van oorlog naar vrede

In de laatste twee eeuwen voor het jaar nul woedden in het Romeinse Rijk verschillende **burgeroorlogen**.

Deze oorlogen gingen over wie de baas was in het rijk. Het Romeinse Rijk werd vanuit de hoofdstad Rome bestuurd door de senaat, een groep rijke mannen.

De senaat stuurde generaals met hun legers erop uit om gebieden te veroveren en opstanden tegen de senaat neer te slaan.

Succesvolle generaals hielden triomftochten en konden machtiger worden dan de senaat. Eén van de mannen die dit lukte was generaal Octavianus. Hij benoemde zichzelf tot keizer Augustus.

Tijdens de regeerperiode van keizer Augustus heerste er lange tijd vrede in het Romeinse Rijk. Hierdoor kon het christendom zich snel verspreiden en al snel woonden overal christenen tussen de Romeinen.

Zij probeerden anderen te overtuigen ook christen te worden. Dat was vaak niet moeilijk. Veel mensen leefden in armoede. Het christendom gaf mensen hoop op een beter leven na de dood.

Standbeeld
van keizer
Constantijn

Christenen waren buitenstaanders

Het veelgodendom was de belangrijkste godsdienst in het Romeinse Rijk. De keizer werd vereerd als een god.

Christenen eerden alleen hun eigen god. Ook wilden zij niet vechten in het Romeinse leger, een plicht voor alle inwoners van het rijk.

Dit vonden de Romeinen niet goed. Zij vertrouwden de christenen niet en gaven hen als buitenstaanders vaak de schuld van misdaden.

Keizer Diocletianus had een erg grote hekel aan christenen. In 303 besloot hij de godsdienst te verbieden en gaf hij opdracht alle aanhangers te doden.

De omgekomen christenen werden in eigen kring als **martelaren** vereerd. Zij waren gestorven voor het geloof en zouden in de hemel worden beloond.

Tien jaar later kwam een eind aan de vervolgingen onder de heerschappij van keizer Constantijn. Hij vond dat hij een grote overwinning op het slagveld te danken had aan de god van de christenen. Daarom gaf hij hen in 313 **godsdienstvrijheid**.

Constantijn stelde het christendom gelijk aan andere godsdiensten. In de jaren na deze beslissing werd het christendom steeds groter en machtiger. In 391 besloot keizer Theodosius het christendom tot **staatsgodsdienst** te maken. Het Romeinse veelgodendom en alle andere godsdiensten werden verboden.

Zoals de Romeinen hun goden eerden in tempels, eren christenen hun god in **kerken**. De eerste kerken waren van hout. Later werden grote stenen gebouwen opgericht.

Kerken hebben vaak de vorm van een kruis, omdat Jezus is gestorven aan een houten kruis. De belangrijkste kerk staat in Rome, waar ook de **paus** woont. Hij is de leider van de kerk en christenen zien hem als de vertegenwoordiger van hun god op aarde.

Begrippenlijst

Veelgodendom

Het vereren van meerdere goden en godinnen.

Diaspora

De verbanning van de joden uit Israël rond 130 n.C.

Messias

Een verlosser. Volgens de joden zou hij het beloofde land Israël teruggeven. Volgens de christenen zou hij de mensheid redden.

Volgens de christenen (niet volgens de joden) was Jezus Christus de messias.

Burgeroorlogen

Een oorlog tussen groepen mensen die in hetzelfde land wonen.

Martelaren

Algemeen: mensen die sterven voor iets waarin zij geloven.

Hier: mensen die sterven voor het christelijke geloof.

Godsdienstvrijheid

De vrijheid om openlijk je geloof uit te oefenen, bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren en gebedshuizen te bouwen.

Staatsgodsdienst

De belangrijkste of enige toegestane godsdienst in een bepaald land. Het christendom werd de staatsgodsdienst van het Romeinse Rijk vanaf 391.

Kerken

Gebouwen, speciaal gebouwd voor de verering van de god van de christenen.

Paus

Leider van de christelijke kerk. Voor christenen is hij de vertegenwoordiger van hun god op aarde.